

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA RPO WO 2007-2013

**Wytyczne w zakresie zasad opracowania i oceny
Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach
Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Opolskiego 2007-2013,
działanie 6.1 „Rewitalizacja obszarów miejskich”.**

Wersja nr 3

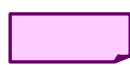
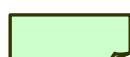
*Dokument przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego
uchwałą nr3682/2009 z dnia 27 lipca 2009 r.*

Opole, lipiec 2009 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ 1. Wykaz zastosowanych skrótów / słownik pojęć.....	6
ROZDZIAŁ 2. Założenia RPO WO 2007-2013 w zakresie rewitalizacji.	10
2.1. Główne rodzaje projektów przewidziane do realizacji w ramach działania 6.1.	12
2.2. Potencjalni beneficjenci w ramach działania 6.1.	13
2.3. Pozostałe warunki szczegółowe wdrażania działania 6.1.	13
2.4. Proponowane kryteria merytorycznej oceny projektów w ramach działania 6.1.	15
ROZDZIAŁ 3. Mieszkalnictwo jako specyficzny element Lokalnych Programów Rewitalizacji.....	16
ROZDZIAŁ 4. Harmonogram i procedura przygotowania i oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji.	19
ROZDZIAŁ 5. Kryteria oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji.....	21
5.1. Ocena techniczna.....	21
5.2. Ocena merytoryczna.....	22
ROZDZIAŁ 6. Zasady konstruowania Lokalnych Programów Rewitalizacji – przykładowa struktura, zasady wyznaczania obszarów rewitalizacji.	24
ROZDZIAŁ 7. Powiązanie oceny merytorycznej Lokalnych Programów Rewitalizacji z oceną projektów aplikujących o wsparcie w ramach działania 6.1.....	48

Legenda:

- => Uwaga!
- => Pamiętaj!
- => Istotna informacja!

WSTĘP

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (RPO WO 2007-2013) jest podstawowym narzędziem dystrybucji środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w województwie opolskim.

RPO WO 2007-2013 zakłada realizację 7 Osi Priorytetowych:

OŚ PRIORYTETOWA 1 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu;

OŚ PRIORYTETOWA 2 Społeczeństwo informacyjne;

OŚ PRIORYTETOWA 3 Transport;

OŚ PRIORYTETOWA 4 Ochrona środowiska;

OŚ PRIORYTETOWA 5 Infrastruktura społeczna i szkolnictwo wyższe;

OŚ PRIORYTETOWA 6 Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych;

OŚ PRIORYTETOWA 7 Pomoc techniczna;

których wdrożenie pozwoli na osiągnięcie celu głównego RPO WO 2007-2013, jakim jest zwiększenie konkurencyjności oraz zapewnienie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla podniesienia atrakcyjności województwa opolskiego, jako miejsca do inwestowania, pracy i zamieszkania.

Jednym z ważnych elementów pozwalających na osiągnięcie ww. celu, jest nowatorskie i kompleksowe podejście do jednego z najbardziej wrażliwych tematów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego, a mianowicie do tematu rewitalizacji.

Dążeniem Instytucji Zarządzającej RPO WO 2007-2013 – Zarządu Województwa Opolskiego jest takie określenie zasad opracowania i wdrażania Lokalnych Programów Rewitalizacji, aby w rzeczywistości wspierane były kompleksowe zagadnienia, podnoszące jakość życia na danym obszarze, a nie tylko doraźne przedsięwzięcia, mające znikomy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru.

Niniejszy dokument ma za zadanie określić rolę rewitalizacji w RPO WO 2007-2013, wskazać na niezbędne działania ze strony samorządu województwa, tak aby założenia rewitalizacji były realizowane.

Niniejszy dokument został opracowany z myślą o samorządach miast, zamierzających sięgać po środki w ramach działania 6.1 RPO WO 2007 – 2013. Wytyczne określają niezbędny zakres przedmiotowy Lokalnych Programów Rewitalizacji, zasady wyznaczania obszarów rewitalizacji, harmonogram i procedurę przygotowania i oceny LPR-ów oraz kryteria ich oceny przez Instytucję Zarządzającą.

Rewitalizacja w ramach RPO WO 2007-2013 polegać będzie na skierowaniu niezbędnych środków na te przedsięwzięcia, które pozwolą rozwiązać konkretne, zdefiniowane na podstawie szczegółowej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta, problemy. Obszary wymagające rewitalizacji to nie obiekty i nieruchomości, wymagające renowacji – zabytki, czy remontów kapitałnych - obiekty przemysłowe, ale **obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych**. Działania rewitalizacyjne mają przede wszystkim na celu przezwyciężenie kryzysu społecznego i zastoju gospodarczego danego obszaru oraz ponowne uruchomienie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta.

Przez proces rewitalizacji tworzy się szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów.

Oznacza to, iż projekty dotyczące pojedynczych zabytkowych budynków powinny być realizowane np. ze środków RPO WO 2007-2013 w ramach działań z zakresu kultury, czy turystyki. Należy także zwrócić uwagę podczas realizacji LPR nie tylko na zapewnienie spójności społecznej i gospodarczej, ale również i terytorialnej.

Dlatego też tak ważnym jest włączenie w proces przygotowania LPR i rozwoju miasta nie tylko lokalnych partnerów społeczno-gospodarczych, ale i sąsiadujące samorządy terytorialne (wspólne planowanie rozwoju przestrzennego).

Niniejsze wytyczne zostały sporządzone w oparciu o następujące akty prawne i wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego:

1. Art. 35 ust. 3 pkt 11 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.)
2. Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 (Dz. Urz. UE L 210/1 z 31.07.2006 r.) – zwane dalej Rozporządzeniem EFRR
3. Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371/ z 27.12.2006 r.) – zwane dalej Rozporządzeniem Wykonawczym
4. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210/ z 31.07.2006 r.) – zwane dalej Rozporządzeniem Ogólnym
5. Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa z dnia 13 sierpnia 2008 r.
6. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych (projekt z dnia 11.03.2008 r.).

ROZDZIAŁ 1. Wykaz zastosowanych skrótów / słownik pojęć.

SKRÓT	WYJAŚNIENIE SKRÓTU
DPO	Departament Koordynacji Programów Operacyjnych UMWO
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FS	Fundusz Spójności
IZ	Instytucja Zarządzająca RPO WO 2007-2013
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KM	Komitet Monitorujący
LPR	Lokalny Program Rewitalizacji
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
NSRO	Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
RPO WO 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013
SWO	Samorząd Województwa Opolskiego
SWW	Strategiczne Wytoczne Wspólnoty
UE	Unia Europejska
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego

Rewitalizacja - to kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny (głównie lokalny) w celu wyprowadzenia tego obszaru **ze stanu kryzysowego**, w szczególności poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne. Mówiąc w uproszczeniu, przez rewitalizację możemy rozumieć grupę działań prowadzonych na zdegradowanych obszarach zurbanizowanych (w przypadku RPO WO 2007-2013 – na obszarach kryzysowych). Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego polega na znalezieniu dla tych obszarów nowego zastosowania lub przywróceniu ich pierwotnego stanu i funkcji wraz z doprowadzeniem do funkcjonalnego stanu obiektów znajdujących się na obszarze rewitalizacji.

Rewitalizacja winna bazować na współdziałaniu samorządu z mieszkańcami, właścicielami nieruchomości i partnerami społeczno-gospodarczymi, oraz określać jasno zasady i wielkości przeznaczonych środków samorządowych i zewnętrznych źródeł finansowania.

Przedmiotowo rewitalizacja odnosi się do: działań technicznych (remonty, modernizacje, zagospodarowanie przestrzenne), działań gospodarczych (programy ożywienia gospodarczego) i społecznych (działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych).

Rewitalizacja charakteryzuje się zatem:

- **kompleksowością**, czyli pewnym całościowym spojrzeniem na zdegradowany obszar, na którym podejmowane działania w sferze infrastrukturalnej, gospodarczej, społecznej i przestrzennej są w pełni ze sobą zintegrowane i podporządkowane tym samym celom. Jest to również odpowiedzialność realizatora (koordynatora) procesu rewitalizacji nie tylko za poszczególne etapy procesu, ale za końcowy efekt.
- **koordynacją działań**, czyli takim zarządzaniem procesem, aby prowadzony był zgodnie z ustalonym harmonogramem, przy optymalnym wykorzystaniu zasobów istniejących jak i powstałych dzięki realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- **wieloletniością** - stopień skomplikowania procesu rewitalizacji, konieczność podjęcia wielu działań oraz ich kosztochłonność zmusza do rozłożenia wysiłków na wiele lat (w zależności od obszaru rewitalizacji i stopnia jego degradacji).

Lokalny Program Rewitalizacji (LPR) – opracowany i przyjęty przez jednostkę samorządu terytorialnego (uchwałą rady) i skoordynowany przez tę jednostkę wieloletni program działań

w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki, a także środowiska naturalnego, opisujący stan i stopień degradacji terenu (obszaru rewitalizacji) za pomocą wskaźników społecznych i ekonomicznych oraz planowane do realizacji działania, a także system ich wdrażania, których celem jest wyprowadzenie tego obszaru z sytuacji kryzysowej poprzez nadanie mu nowych funkcji lub przywrócenie funkcji jakie pełnić powinien zgodnie ze swoją specyfiką. Celem takiego programu jest także – oprócz przywrócenia funkcjonalności – stworzenie korzystnych warunków do jego dalszego trwałego rozwoju. Lokalny Program Rewitalizacji powinien być realizowany zgodnie z określonym harmonogramem czasowym i finansowany z różnych źródeł, opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę.

Planowanie i wdrażanie programów rewitalizacji przez samorząd terytorialny wymaga także właściwych form współpracy pomiędzy jego jednostkami organizacyjnymi. Koniecznym jest również zapewnienie odpowiedniej koordynacji pomiędzy wydziałami i jednostkami organizacyjnymi znajdującymi się w Urzędach Miejskich / Miasta i Gminy, zajmującymi się tematami na pozór odległymi (np. pomoc socjalna, infrastruktura, zapewnienie bezpieczeństwa), a także stworzenie lokalnego partnerstwa społeczno-gospodarczego.

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji – oznacza obszar kryzysowy, dla którego opracowano i wdraża się program rewitalizacji (dla części lub całości obszaru w sytuacji kryzysowej).

Obszar kryzysowy – należy przez to rozumieć obszar spełniający co najmniej trzy kryteria określone w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r., ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 str. 1) a także obszar przemysłowy, powojkowy objęty LPR. W ramach działania 6.1 Rewitalizacja obszarów miejskich nie będzie miało zastosowania pojęcie obszarów zdegradowanych, gdyż są one zdefiniowane oddzielnie dla działania 6.2 Zagospodarowanie terenów zdegradowanych.

Projekt rewitalizacyjny – przedsięwzięcie inwestycyjne lub „miękkie”, które jest częścią LPR, w ramach którego realizowane są zadania ze sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Stan kryzysowy – sytuacja, w której określony obszar miasta objęty jest szeregiem negatywnych procesów dotyczących przestrzeni, urządzenia techniczne, społeczeństwo oraz gospodarkę, skutkująca jego degradacją, uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca prawidłowy rozwój obszaru.

Przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu - renowacja, adaptacja istniejących budynków stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, dokonana zgodnie ze sztuką budowlaną, w których znajdują się lokale, o których mowa w art. 2 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Minimalne warunki lokalu socjalnego dobrego standardu to:

- osobne wejście do każdego z lokali mieszkalnych, - powierzchnia pomieszczeń mieszkalnych nie mniejsza niż to wynika z art. 2 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego - łazienka (wanna/brodzik, ustęp, umywalka), - kuchnia albo aneks kuchenny (kuchenka gazowa lub elektryczna), - ogrzewanie oraz ciepła woda (CO lub piec dwufunkcyjny lub ogrzewanie elektryczne), - indywidualne opomiarowanie mediów, jeżeli jest to technicznie możliwe.

Gospodarstwa domowe o niskich dochodach - rozumie się przez to gospodarstwa o niskich dochodach, o których mowa w art. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego z dnia 21 czerwca 2001, Dz.U. z 2001 roku, Nr 71, poz. 733; którym udzielane jest wsparcie bądź przewidziane są do objęcia wsparciem na podstawie w/w ustawy.

Osoby o szczególnych potrzebach - osoby niepełnosprawne, imigranci, mniejszości narodowe, mniejszości etniczne lub uchodźcy.

ROZDZIAŁ 2. Założenia RPO WO 2007-2013 w zakresie rewitalizacji.

Kierunki rozwoju wymienione do wsparcia w RPO WO 2007-2013 bezpośrednio wynikają z zapisów Rozporządzenia EFRR, które w Art. 4 stwierdza, iż EFRR koncentruje swoją pomoc na wspieraniu zrównoważonego, zintegrowanego rozwoju gospodarczego oraz zatrudnienia na poziomie regionalnym i lokalnym poprzez mobilizowanie i wzmacnianie zdolności endogenicznych w ramach programów operacyjnych, których celem jest modernizacja i zróżnicowanie struktur gospodarczych, jak również tworzenie i ochrona trwałych miejsc pracy.

W kontekście możliwości realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich, szczególnie ważnym wydaje się Oś Priorytetowa 6 RPO WO 2007-2013 - **Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych**, w ramach której ponad **22 mln euro** ukierunkowane będzie na wsparcie **rewitalizacji miast liczących powyżej 5 000 mieszkańców**.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. w woj. opolskim zlokalizowanych jest **25 miast** spełniających to kryterium.

Zgodnie z zapisami RPO WO 2007-2013 na podstawie wyników negocjacji z Komisją Europejską wsparciem ze środków EFRR może zostać objęta **ograniczona liczba miast**, co powoduje **konieczność weryfikacji założeń Lokalnych Programów Rewitalizacji na wstępnym etapie wdrażania RPO WO 2007-2013**.

Aby zapewnić maksymalną efektywność działań rewitalizacyjnych, do objęcia wsparciem **wytypowano następujące miasta:**

Opole - jako ośrodek wojewódzki, główne centrum obsługi regionu z siedzibami instytucji ogólno- i ponadregionalnych oraz trzy ośrodki ujęte w Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju¹ i określone jako regionalne ośrodki równoważenia rozwoju: **Nysa, Brzeg, Kędzierzyn-Koźle**, a także **Kluczbork** – jako dodatkowy, czwarty ośrodek wyznaczony w planie zagospodarowania przestrzennego województwa do pełnienia funkcji regionalnego ośrodka równoważenia rozwoju. W skali województwa opolskiego miasta: Nysa, Brzeg, Kędzierzyn-Koźle i Kluczbork stanowią tzw. ośrodki subregionalne².

---

¹ Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, (M. P. z 2001 r. Nr 26 poz. 432).

² Ośrodki subregionalne zdefiniowane zostały w „Raporcie o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego-synteza”, czerwiec 2006 oraz „Strategii rozwoju województwa opolskiego” w załączniku nr 1 *Diagnoza aktualnego stanu województwa*.

Ponadto wsparciem objętych zostać może także maksymalnie 10 z pozostałych kwalifikujących się miast (liczących ponad 5 tys. mieszkańców).

Z powyższego wynika, iż spośród LPR opracowanych przez pozostałe ośrodki miejskie, liczące powyżej 5 000 mieszkańców, w procesie oceny, zostanie dokonany wybór 10 miast, które przedłożyły LPR spełniające kryteria określone w Rozdziale 6.

Miasta mogące ubiegać się o wsparcie w ramach działania 6.1 przedstawia Tabela nr 1.

Tabela nr 1. Wykaz miast mogących wnioskować o wsparcie w ramach działania 6.1. RPO WO 2007-2013.

L. p.	Miasto	Liczba mieszkańców (stan na 31.XII.2006r.)
1.	Głogówek	5 764
2.	Głubczyce	13 410
3.	Głucholazy	14 918
4.	Gogolin	6 084
5.	Grodków	8 717
6.	Kietrz	6 394
7.	Krapkowice	18 072
8.	Lewin Brzeski	5 821
9.	Namysłów	16 498
10.	Niemodlin	6 842
11.	Olesno	10 077
12.	Otmuchów	5 238
13.	Ozimek	9 892
14.	Paczków	8 169
15.	Praszka	8 162
16.	Prudnik	23 078
17.	Strzelce Opolskie	19 976
18.	Wolczyn	6 132
19.	Zawadzkie	8 283
20.	Zdzieszowice	13 274

Źródło: GUS – Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2007 r., Warszawa 2007

Zapisy RPO WO 2007-2013 i Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013, wyraźnie precyzują kierunki wsparcia działań rewitalizacyjnych w kolejnych 7 latach. Działania podejmowane w ramach Osi 6 na obszarach miejskich odnosić się będą m.in. do rehabilitacji przestrzeni publicznej, w tym rozdzielenia funkcji przemysłowych od

mieszkańczych i rekreacyjnych, kształtowania przestrzeni i zabudowy w sposób ułatwiający mieszkańcom wzajemną komunikację i kooperację. Ponadto działania realizowane w ramach Osi dotyczyć będą także konstruowania bezpiecznych przestrzeni, a tym samym brane będą pod uwagę zadania z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców z terenów podlegających rewitalizacji, jako obszarów szczególnie zagrożonych patologiami. Wsparciem objęte będą m.in. centra starych miast oraz obiekty dziedzictwa kulturowego. Ponadto podejmowane będą niezbędne działania w obszarze infrastruktury, w tym komunalnej i energetycznej dotyczące wyłącznie terenów rewitalizowanych. W ramach działań na obszarach miejskich wspierane będą również inwestycje związane bezpośrednio z **tkanką mieszkaniową**. Negatywnym zjawiskiem w województwie opolskim jest bardzo niekorzystna struktura wieku mieszkań, a także ich znaczna dekapitalizacja. Inwestycje w mieszkalnictwo skierowane będą głównie do spółdzielni mieszkaniowych i samorządów lokalnych, a dotyczyć będą budynków wielorodzinnych oraz budynków będących własnością władz publicznych lub własnością podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na potrzeby mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach z terenów rewitalizowanych, bądź osób o szczególnych potrzebach. Szczególnie wspierane będą projekty umożliwiające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz uwzględniające aspekt efektywności energetycznej, co znajduje odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów. Działania w opisanym powyżej zakresie nie będą dotyczyć obiektów wykorzystywanych na cele administracji publicznej (z wyjątkiem zewnętrznych elementów obiektów wpisanych do rejestru zabytków).

W średnich i dużych miastach Opolszczyzny istnieją obszary, dzielnice, charakteryzujące się różnymi przejawami niedostosowania do standardów współczesności i znacznym nieraz stopniem degradacji ich substancji trwałej (zabudowa, wyposażenie infrastrukturalne, przestrzeń publiczna) i marginalizacji społecznej.

2.1. Główne rodzaje projektów przewidziane do realizacji w ramach działania 6.1.

Rodzaje projektów, przewidziane do wsparcia w ramach działania 6.1 zostały wymienione w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013*, w karcie działania.

2.2. Potencjalni beneficjenci w ramach działania 6.1.

Potencjalni beneficjenci działania 6.1 zostali określani w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013*, w karcie działania.

2.3. Pozostałe warunki szczegółowe wdrażania działania 6.1.

Na etapie przygotowywania projektów należy wziąć pod uwagę pozostałe wytyczne IZ RPO WO 2007-2013, których przestrzeganie zdecyduje o możliwości ubiegania się poszczególnych inwestycji o dofinansowanie. Istotnym dokumentem jest *Szczegółowy opis osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013*, który opisuje m.in. warunki szczegółowe. Już na etapie przygotowywania LPR warunki te powinny zostać wzięte pod uwagę, gdyż ułatwi to jego wdrażanie na dalszych etapach.

Warunki określone w *Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013* przedstawiają się w następujący sposób:

1. W ramach jednego konkursu ogłaszanego przez Instytucję Zarządzającą, dany beneficjent może aplikować o dofinansowanie jednego projektu.
2. Projekty realizowane na obszarach spełniające łącznie oba poniższe warunki:
  - w granicach administracyjnych miast liczących powyżej 5 000 mieszkańców;
  - określonych w Lokalnych Programach Rewitalizacji (LPR), obejmujących co najmniej lata 2007-2013, opracowanych z uwzględnieniem wytycznych Instytucji Zarządzającej.
3. Instytucja Zarządzająca wyda wytyczne zawierające zasady opracowania LPR, kryteria oceny LPR.
4. Ocena LPR zostanie przeprowadzona jeden raz w trakcie realizacji RPO WO 2007-2013.
5. Rodzaje projektów:
  - Porządkowanie historycznych centrów miast w strefach ochrony konserwatorskiej poprzez odtwarzanie, przebudowę lub uzupełnienie zabudowy (w tym także rozbiórki obiektów dysharmonizujących), wraz z nadaniem powyższym obiektom funkcji gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, turystycznych lub kulturowych,
  - Roboty budowlane w obiektach użyteczności publicznej, w celu przystosowania ich do pełnienia funkcji gospodarczych, szkoleniowych, edukacyjnych,

turystycznych kulturowych społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem,

- Prace restauratorskie i konserwatorskie budynków ujętych w rejestrze zabytków oraz budynków o potwierdzonej wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym (ujęte w ewidencji zabytków), w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniające się do tworzenia miejsc pracy,
- Tworzenie stref bezpieczeństwa w celu zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym: budowa lub remont oświetlenia, zakup i instalacja systemów monitoringu ulicznego

realizowane na obszarach miejskich określonych w LPR, nie będą dofinansowane w ramach innych działań RPO WO 2007-2013.

6. Dla projektów lub elementów projektów, które mogą być objęte wsparciem w ramach innych Osi priorytetowych/działań muszą być spełnione zasady kwalifikowalności określone dla właściwej Osi priorytetowej/działania.
7. Działania w obszarze mieszkalnictwa muszą być zgodne z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.
8. Działania rewitalizacyjne nie będą dotyczyć obiektów wykorzystywanych na cele administracji publicznej (z wyjątkiem zewnętrznych elementów obiektów wpisanych do rejestru zabytków).
9. Działania podejmowane przez wspólnoty mieszkaniowe odnosić się będą tylko do projektów dot. zewnętrznych elementów obiektów, wpisanych do rejestru zabytków lub do ewidencji zabytków.
10. Wsparcia nie uzyskają projekty, które kwalifikują się do dofinansowania w ramach innych Programów Operacyjnych na lata 2007-2013.

Uwaga!

Dokonując wyboru obszarów rewitalizacji należy pamiętać, że niektóre projekty zlokalizowane na tych obszarach nie mogą być współfinansowane z innych działań RPO WO 2007-2013.

2.4. Proponowane kryteria merytorycznej oceny projektów w ramach działania 6.1.

Rozporządzenie Ogólne, wskazuje, że operacje wybierane są w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Monitorujący kryteria oceny projektów. Kryteria są najważniejszym elementem oceny, a na ich podstawie zarówno Miasta opracowujące LPR, jak również potencjalni beneficjenci planowanych do realizacji w ramach LPR projektów, powinni budować swoje zamierzenia. Struktura wdrażania działania 6.1 przewiduje ocenę projektów wpisujących się w założenia tych LPR-ów, które pozytywnie przeszły proces oceny. Jak wynika z kryteriów dotyczących działania 6.1 ze *Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013*, o możliwości otrzymania dofinansowania świadczą nie tylko cechy danego projektu, lecz również to, na jakim obszarze jest on realizowany. 4 z 11 (12 kryterium dodatkowe) zaproponowanych przez IZ kryteriów pozwala punktować projekty w odniesieniu do danych statystycznych i wskaźników **opisujących całe województwo i poszczególne miasta**, natomiast ocena przyznana w czterech (piąty dodatkowy) wskaźnikach uzależniona będzie od poziomu osiąganego przez wszystkie projekty oceniane w ramach danego naboru wniosków. Przygotowując propozycje projektów należy wziąć pod uwagę, że w największym stopniu punktowana jest kompleksowość projektu, jego skala i oddziaływanie, a także atrakcyjność kulturowa obszaru rewitalizacji.

Szczegółowe kryteria oceny projektów, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WO 2007-2013 zostały zamieszczone w załączniku nr 5 do *Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WO na lata 2007-2013*.

ROZDZIAŁ 3. Mieszkalnictwo jako specyficzny element Lokalnych Programów Rewitalizacji.

Kwestią, którą należy osobno opisać w kontekście korzystania z funduszy strukturalnych w latach 2007-2013 jest możliwość dofinansowania inwestycji związanych bezpośrednio ze wsparciem **tkanki mieszkaniowej**.

Ten kierunek inwestycji, dotąd niemożliwy do dofinansowania w ramach funduszy strukturalnych UE, jest możliwy do sfinansowania na zasadach określonych w Rozporządzeniu nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. oraz na zasadach szczegółowych określonych w Rozporządzeniu nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

W Art. 7 Rozporządzenia nr 1080/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. stwierdza się, że wydatki na mieszkalnictwo są kwalifikowane wyłącznie w tych państwach członkowskich, które przystąpiły do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r. lub po tej dacie, w następujących okolicznościach:

- wydatki są programowane w ramach operacji dotyczącej zintegrowanego rozwoju obszarów miejskich lub osi priorytetowej dla obszarów dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym;
- środki przyznane na mieszkalnictwo wynoszą nie więcej niż 3 % alokacji EFRR na dane programy operacyjne albo 2% całkowitej alokacji EFRR;
- wydatki są ograniczone do:
  - o budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego, lub
  - o budynków stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów o celach niezarobkowych wykorzystywanych na cele mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub osób o szczególnych potrzebach.

Szczegółowe zasady wsparcia mieszkalnictwa zostały określone w Art. 47 Rozporządzenia nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

Najważniejszym elementem tego Rozporządzenia, determinującym w szczególności działania władz lokalnych zamierzających realizować takie właśnie projekty, jest określenie kryteriów, których występowanie musi wynikać z krytycznej analizy zasobów przeprowadzonej przez Miasto opracowujące Lokalny Program Rewitalizacji.

Komisja Europejska uwzględniając specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych i możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno – ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej ograniczyła liczbę kryteriów zawartych w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r.

W związku z powyższym obszary wybrane do operacji w zakresie mieszkalnictwa mogą być realizowane **wyłącznie** na wyznaczonych obszarach wsparcia spełniających **łącznie co najmniej trzy z poniższych kryteriów:**

- a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;
- b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia;
- c) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń;
- d) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;
- e) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględnienia sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalną).

Biorąc pod uwagę kompleksowy i bardzo przekrojowy charakter ww. kryteriów, będą one stanowiły podstawę wyznaczania obszarów rewitalizacji mieszkalnictwa w ramach LPR. Szczegółowe zasady wyznaczania obszarów podlegających procesom rewitalizacyjnym zamieszczono w Rozdziale 6.

Ponadto z zapisów Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa wynika jednoznacznie, iż tylko poniżej wymienione interwencje są kwalifikowalne do wsparcia z EFRR *w ramach mieszkalnictwa:*

1. Renowacja wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj.:
  - odnowienie następujących głównych elementów konstrukcji budynku: dach, elewacja zewnętrzna, stolarka oknienna i drzwiowa, klatka schodowa, korytarze wewnętrzne i zewnętrzne, wejścia i elementy jego konstrukcji zewnętrznej, winda;
  - instalacje techniczne budynku;

- podniesienie efektywności (oszczędności) energetycznej budynku (termomodernizacja).

Wsparcie w tym przypadku będzie obejmować remonty³ i modernizacje części wspólnych istniejących budynków wielorodzinnych (budynek mieszkalny, w którym występują więcej niż dwa lokale mieszkalne), w tym remont i modernizację części wspólnych budynków z prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych używanych do modułowej budowy (wielkiej płyty).

2. Przygotowanie do użytkowania nowoczesnych, socjalnych budynków mieszkalnych dobrego standardu poprzez renowację i adaptację istniejących budynków stanowiących własność władz publicznych lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych.

Zaadaptowane pomieszczenia na cele mieszkaniowe są przeznaczone dla gospodarstw domowych o niskich dochodach lub dla osób o szczególnych potrzebach.

Biorąc pod uwagę zapisy art. 7 ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych , noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. Nr 251, poz. 1844) wyklucza się uzyskanie jednoczesnego wsparcia na to samo przedsięwzięcie ze środków EFRR i krajowych środków o specjalnym przeznaczeniu.

---

³ Definicja remontu zgodnie z art. 3 ust. 8 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.)

ROZDZIAŁ 4. Harmonogram i procedura przygotowania i oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji.

Proponowaną procedurę oceny LPR, a tym samym dopuszczenia wnioskodawców do aplikowania o środki w procedurze konkursowej ogłoszonej w ramach działania 6.1 RPO WO 2007-2013, przedstawia **Schemat nr 1**.

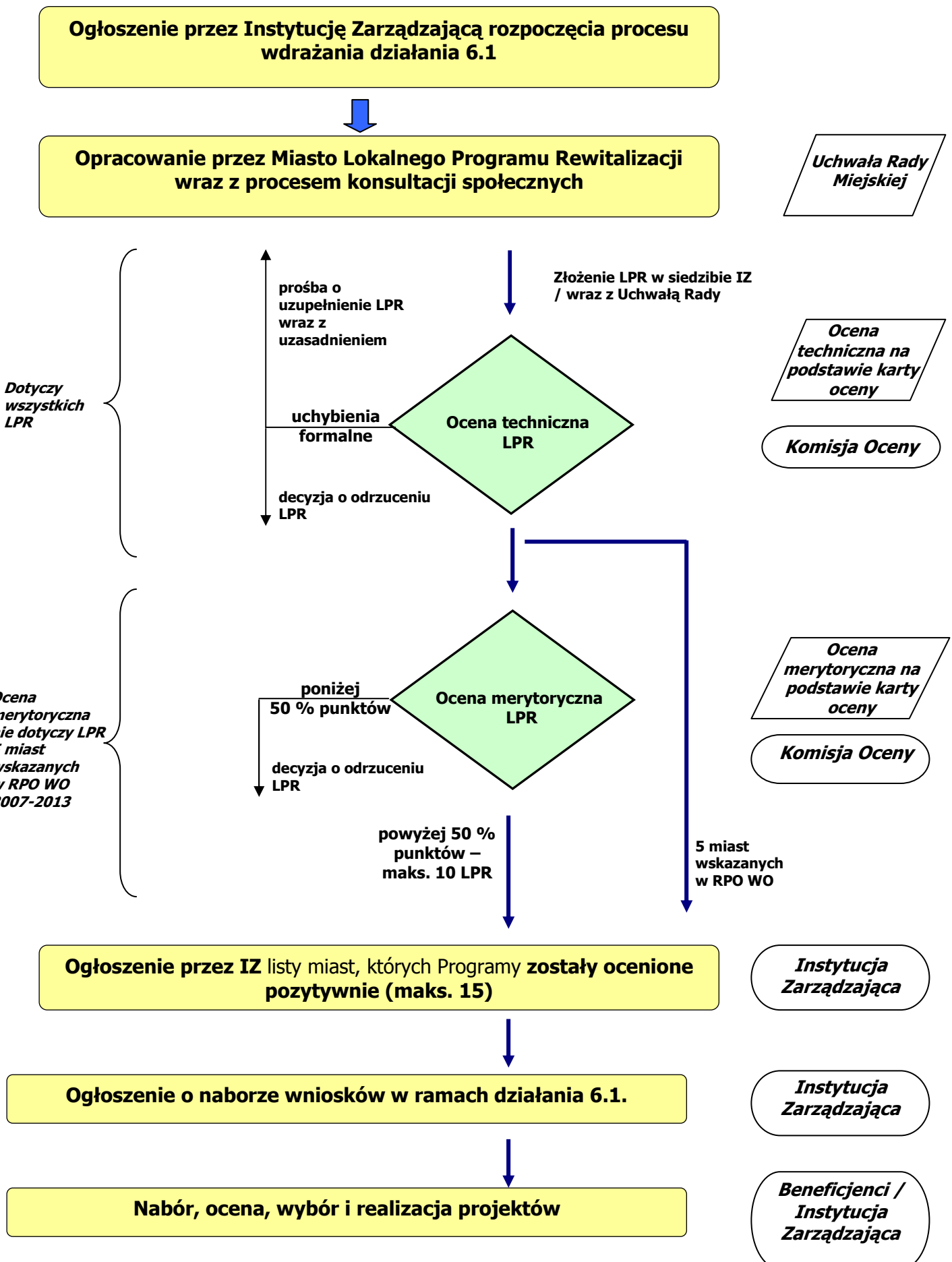
Tabela nr 2. Harmonogram wdrażania działania 6.1 RPO WO 2007-2013.

Wydarzenie	Okres realizacji
Opracowanie przez samorzady miejskie Lokalnych Programów Rewitalizacji	nabór LPR w okresie od 02.03.2009 r. do 13.03.2009 r.
Ocena i akceptacja LPR przez Instytucję Zarządzającą w tym:	14 marzec 2009 r.- 31 maj 2009 r.
ocena techniczna	14 marzec 2009 r.- 30 kwiecień 2009 r.
ocena merytoryczna* – wybór maks. 10 najlepszych LPR	maj 2009 r.
Rozpoczęcie pierwszego naboru wniosków zgodnych z LPR	Zgodnie z harmonogramem przyjętym przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2007-2013

Uwaga!

Ocena merytoryczna dotyczy LPR poprawnych pod względem technicznym. Ocenie merytorycznej nie będą poddane Programy następujących Miast: Opole, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Brzeg, Kluczbork (muszą jednak pozytywnie przejść ocenę techniczną).

Schemat nr 1. Proces wdrażania działania 6.1 RPO WO 2007-2013

ROZDZIAŁ 5. Kryteria oceny Lokalnych Programów Rewitalizacji.

W celu dokonania oceny wszystkich LPR złożonych w siedzibie Instytucji Zarządzającej, Marszałek Województwa Opolskiego powoła niezależną **Komisję Oceny**, w skład której mogą wejść:

- **Przedstawiciel Zarządu Województwa Opolskiego– Przewodniczący Komisji,**
- **Przedstawiciele Departamentu Polityki Regionalnej i Przestrzennej UMWO,**
- **Niezależni eksperci zewnętrzni, np. przedstawiciele regionalnych środowisk naukowych,**
- **Przedstawiciel DPO – Sekretarz obrad Komisji Oceny.**

Każde Miasto, spełniające kryteria, o których mowa w rozdziale 2 niniejszych Wtycznych będzie mogło przedłożyć **jeden** Lokalny Program Rewitalizacji.

Ocena LPR prowadzona będzie w dwóch poniżej opisanych etapach.

5.1. Ocena techniczna.

Ocenie technicznej (TAK/NIE) poddane zostaną wszystkie złożone do IZ Lokalne Programy Rewitalizacji.

LPR, który chociaż w jednym kryterium uzyska ocenę negatywną oraz taki, w którym po zgłoszonych uwagach IZ, nie zostaną dokonane niezbędne zmiany zostanie odrzucony i beneficjenci z obszaru danego Miasta nie będą mieli możliwości pozyskać środków w ramach działania 6.1 RPO WO 2007-2013.

Celem oceny jest zapewnienie, że LPR zawierają wszystkie niezbędne elementy opisane w rozdziale 6 Wtycznych, a także, że zostały przygotowane rzetelnie oraz że wybór obszarów rewitalizowanych został dokonany w oparciu o przejrzyste i obiektywne kryteria.

W przypadku stwierdzenia uchybień (odpowiedź „NIE”) Miasto jest powiadamiane pisemnie o konieczności i trybie dokonania niezbędnych zmian w przedłożonym do oceny LPR.

Ocena techniczna dokonywana jest przez co najmniej **dwóch Członków Komisji.**

Poprawiony LPR, zaakceptowany przez Radę Miejską, musi zostać pozytywnie oceniony do czasu zakończenia przez Instytucję Zarządzającą procesu oceny technicznej LPR, tj. do dnia 30 kwietnia 2009 r. (okres ten w odniesieniu do wszystkich złożonych LPR może zostać przedłużony przez Zarząd Województwa Opolskiego).

Po zakończeniu oceny technicznej, Miasta zostaną poinformowane pisemnie o wynikach przeprowadzonej oceny. Ponadto Miasta, których LPR-y zostały odrzucone na etapie oceny technicznej muszą otrzymać uzasadnienie uzyskanej oceny.

Kryteria oceny technicznej w formie karty oceny stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszych wytycznych.

5.2. Ocena merytoryczna.

Ocenie merytorycznej poddane zostaną LPR, które pozytywnie przejdą ocenę techniczną. Ocenie tej, ze względu na zapisy RPO WO 2007-2013, **nie będą poddane Lokalne Programy Rewitalizacji pięciu Miast:**

- Opola,
- Kędzierzyna-Koźła,
- Nysy,
- Brzegu,
- Kluczborka,

Nawet jeśli podczas oceny technicznej pozytywnie zostanie ocenionych nie więcej niż 10 LPR (z wyłączeniem 5 ww. miast), ocena merytoryczna musi być przeprowadzona.

Ocena merytoryczna dokonywana jest przez co najmniej **dwóch Członków Komisji, podczas posiedzenia Komisji.**

Z każdego posiedzenia Komisji sporządzony zostanie Protokół, opisujący przebieg oraz wyniki prac Komisji.

Celem oceny merytorycznej jest dokonanie, w oparciu o 9 kryteriów, punktowej hierarchizacji Lokalnych Programów Rewitalizacji, w celu wyłonienia maksymalnie dziesięciu, które uzyskają co najmniej 50 % punktów (tzn. 40 pkt.), których beneficjenci będą uprawnieni do złożenia wniosków w ramach działania 6.1 RPO WO 2007-2013.

Lista Miast, których Programy zostały ocenione pozytywnie, zostanie podana do publicznej wiadomości poprzez jej umieszczenie na stronie internetowej www.rpo.opolskie.pl, a także w ogłoszeniu o naborze wniosków o dofinansowanie do działania 6.1 RPO WO 2007-2013. Ponadto po zakończeniu oceny merytorycznej, Miasta zostaną poinformowane o wynikach przeprowadzonej oceny. Natomiast Miasta, których LPR-y zostały odrzucone na etapie oceny merytorycznej muszą otrzymać uzasadnienie uzyskanej oceny.

Kryteria oceny merytorycznej w postaci karty oceny stanowi **Załącznik nr 2** do niniejszych wytycznych.

W dniu 6 lipca 2009r., Zarząd Województwa Opolskiego, jako Instytucja Zarządzająca RPO WO 2007-2013, podjął decyzję w sprawie wprowadzania zmian do Lokalnych Programów Rewitalizacji, wynikających m.in. ze zmian rzeczywistości społeczno – ekonomicznej, istotnych z punktu widzenia rozwoju miasta. Przy czym zastrzegł, iż jakakolwiek zmiana LPR winna być każdorazowo, przed jej wprowadzeniem, pozytywnie zaopiniowana przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2007 -2013. Wprowadzenie zmian w ramach LPR bez uzyskania ww. opinii skutkować będzie skreśleniem danego LPR z listy LPR-ów zaakceptowanych przez Instytucję Zarządzającą RPO WO 2007 -2013. Tym samym, wykluczeniem beneficjentów z danego miasta, planujących realizację projektów w ramach RPO WO 2007 – 2013 z możliwości ich dofinansowania ze środków Działania 6.1 *Rewitalizacja obszarów miejskich*.

Pozostałe uregulowania dotyczące *Działania 6.1 Rewitalizacja obszarów miejskich*, zawarte zarówno w zapisach Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO WO 2007-2013, jak i innych dokumentach związanych z wdrażaniem programu pozostają bez zmian.

ROZDZIAŁ 6. Zasady konstruowania Lokalnych Programów Rewitalizacji – przykładowa struktura, zasady wyznaczania obszarów rewitalizacji.

Ważne jest, aby działania polegające na opracowaniu i wdrażaniu LPR opierały się na niżej wymienionych warunkach, które powinny być spełnione równocześnie:

- dobrowolność w przystępowaniu do programu,
- elastyczność i pragmatyzm przy jednoczesnym zachowaniu stałej, przyjętej uchwałą, strategii kilkuletnich działań,
- przygotowanie i mobilizacja wszystkich partnerów instytucjonalnych,
- przygotowanie działań pro-społecznych dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną,
- przygotowanie programów rozwoju gospodarczego np. w dziedzinie przywrócenia lub rozwoju usług lokalnych, w tym tworzenie tzw. mikroprogramów,
- stworzenie spójnego centrum operacyjnego dla koordynacji zarządzania w powiązaniu z władzami samorządowymi,
- zachęta finansowa dla podjęcia prac przez indywidualnych mieszkańców (subwencje i ulgi ze strony gminy),
- konsekwentna realizacja programu, pomimo zmian kadrowych, w kilkuletnim okresie (nie tylko dla pozyskania środków z EFRR),
- przychylna opinia publiczna,
- współpraca w ramach partnerstwa.

W każdym Urzędzie Miejskim / Miasta i Gminy powinna zostać wskazana osoba / komórka organizacyjna, która odpowiedzialna będzie zarówno za opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak również za jego późniejsze wdrażanie i monitoring.

W celu umożliwienia dokonania oceny LPR przez IZ zgodnie z procedurą określoną w kolejnych rozdziałach wytycznych, niezbędne jest ujednoczenie tych dokumentów pod względem struktury i zawartości.

LPR, przed jego przedłożeniem w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Opolskiego, mimo iż dokument ten nie stanowi prawa miejscowego, **musi zostać zatwierdzony Uchwałą Rady** (Miejskiej / Miasta i Gminy).

Należy pamiętać, iż proces przyjęcia LPR przez Radę musi być poprzedzony uzgodnieniami z właściwym organem (art. 57 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko) co do konieczności sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lub odstąpienia od niej, a następnie **konsultacjami społecznymi** projektu tego dokumentu. Poprzez konsultacje rozumiane jest co najmniej umożliwienie mieszkańcom miasta wnoszenie uwag do dokumentu oraz zgłaszania propozycji zadań inwestycyjnych (z wykorzystaniem witryny www.). W celu jak najszerszej partycypacji społecznej proponuje się odbycie co najmniej jednego otwartego spotkania konsultacyjnego z mieszkańcami Miasta, którego efekty zostaną zaprezentowane na stronie internetowej Urzędu Miasta.

Przedstawiona poniżej struktura pod względem kolejności i układu poszczególnych elementów ma charakter indykatywny, jednakże opisane poniżej zagadnienia i metodologia opracowywania muszą znaleźć swoje odzwierciedlenie w opracowywanych LPR.

Programy nie muszą być przedstawione dokładnie z przedstawioną poniżej strukturą, jednakże niezbędnym jest, aby odzwierciedlały one co najmniej elementy wskazane przez Instytucję Zarządzającą.

Proponuje się, aby Lokalny Program Rewitalizacji sporządzony był czcionką Tahoma (rozmiar 10 lub 11) – z wyłączeniem nagłówków, tabel i schematów, które w zależności od potrzeb mogą być przedstawione inną czcionką i w innej wielkości.

Pamiętaj!

Struktura LPR może się różnić od zaproponowanej przez IZ, jednak dokument musi zawierać wszystkie wymienione elementy

ZALECANA STRUKTURA I NIEZBĘDNE ELEMENTY LPR

WSTĘP

Na wstępie należy wskazać wykonawcę Lokalnego Programu Rewitalizacji, odnieść się do podstawowych definicji oraz przesłanek sporządzenia LPR.

Rozdział 1. Charakterystyka obecnej sytuacji w mieście

Rozdział ten ma na celu dostarczyć wszelkich niezbędnych informacji, w szczególności danych statystycznych, ale również danych opisowych, obejmujących najważniejsze sfery funkcjonowania miasta; analiza, która może (ale nie musi) zostać wzbogacona analizą SWOT, ma pomóc odpowiedzieć na pytanie, jakie są charakterystyczne cechy miasta, w oparciu o jakie czynniki budowano dotychczas przewagi konkurencyjne, ale również ma wskazać, które sfery zostały najbardziej zaniedbane, gdzie można zauważyć sytuacje kryzysowe; analiza powinna być przeprowadzona w oparciu o jak najbardziej wiarygodne dane statystyczne, szczególnie z GUS, a także o informacje zgromadzone w jednostkach publicznych (dane powinny obejmować okres co najmniej 3 lat poprzedzających rok opracowywania Programu, w celu wskazania tendencji w kształtowaniu się analizowanych zjawisk)

1.1. Sfera zagospodarowania przestrzennego

Należy zawrzeć zwięzłą, opartą o jak najbardziej aktualne dane charakterystykę co najmniej następujących zagadnień:

- struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta (przestrzenne rozmieszczenie obszarów z określoną dominacją funkcji zagospodarowania, np.: dzielnice przemysłowe, osiedla mieszkaniowe, centrum administracyjno-usługowe, osiedla wielofunkcyjne, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny komunikacyjne, tereny otwarte, itp.),
- strefy ochrony konserwatorskiej,
- system przyrodniczy miasta,
- struktura własnościowa gruntów i budynków,
- komunikacja (stan infrastruktury komunikacyjnej, funkcjonowanie systemu),
- infrastruktura techniczna, w tym głównie komunalna (stan i funkcjonowanie infrastruktury),
- przestrzenie publiczne (stan i ocena sposobu funkcjonowania i potrzeb w odniesieniu do placów, ulic, parków i zieleńców miejskich),
- zasoby rekreacyjno-turystyczne i możliwości rozwoju turystyki,
- **identyfikacja problemów** w sferze zagospodarowania przestrzennego – bardzo ważny element, który zostanie wykorzystany w opisie obszarów rewitalizowanych.

1.2. Sfera gospodarcza

Zwięzłą, wzbogaconą o jak najbardziej aktualne dane statystyczne, analizą powinny zostać objęte co najmniej następujące obszary:

- struktura działalności gospodarczej prowadzonej w granicach administracyjnych miasta,
- sektory działalności gospodarczej i osoby zatrudnione w danych sektorach –

- podstawowe branże gospodarki – jaki rodzaj działalności gospodarczej jest dominujący w mieście,
- najważniejsze z punktu widzenia funkcjonowania podmioty gospodarcze i zatrudnienie w największych zakładach miasta,
- uwarunkowania budżetowe realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych – należy przedstawić przede wszystkim analizę możliwości budżetowych gminy (miasta), w obrębie której realizowany będzie LPR, pokazując dane dot. budżetu gminy, a w szczególności kierunków wydatkowania środków w ciągu ostatnich trzech lat; analiza, w zależności od skali zaangażowania w realizację LPR innych podmiotów publicznych (np. Powiatu) może zawierać analizę możliwości budżetowych tych jednostek;
- **identyfikacja problemów** w sferze gospodarczej

1.3. Sfera społeczna

Zwiążą, wzbogaconą o jak najbardziej aktualne dane statystyczne, analizą powinny zostać objęte co najmniej następujące obszary:

- struktura demograficzna i społeczna mieszkańców miasta,
- określenie specyficznych grup społecznych wymagających szczególnego wsparcia w ramach LPR,
- skala bezrobocia,
- struktura wykształcenia mieszkańców,
- dostęp do infrastruktury społecznej,
- aktywność mieszkańców (np.: udział mieszkańców w wyborach),
- stan zasobów mieszkaniowych (struktura: wieku, wielkości, zagęszczenia, własności, wyposażenia w instalacje),
- działalność organizacji pozarządowych,
- **problemy zidentyfikowane w sferze społecznej.**

Rozdział 2. Powiązanie idei rewitalizacji z dokumentami planistycznymi na poziomie miasta i regionu - realizacja LPR w kontekście otoczenia strategicznego.

Należy zawrzeć odwołanie do konkretnych zapisów wymienionych poniżej dokumentów:

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego – należy wskazać konkretne cele realizowane przy udziale LPR.

2.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 – należy wskazać informacje z RPO WO 2007-2013, potwierdzające słuszność podejmowanych prac na rzecz rewitalizacji oraz przydatne beneficjentom w procesie aplikowania.

2.3. Program Operacyjny "Kapitał Ludzki" na lata 2007-2013.

2.4. Miejscowe plan zagospodarowania przestrzennego / Studium uwarunkowań – należy wykazać, jakie obszary miasta zostały objęte Planami, jakie są perspektywy przygotowania Planów i jakie są obecnie uwarunkowania i przeszkody realizacji inwestycji.

2.5. Strategia Rozwoju Powiatu .... - należy wskazać konkretne cele realizowane przy udziale

LPR.

2.6. Strategia Rozwoju Gminy ... - należy wskazać konkretne cele realizowane przy udziale LPR.

2.7. Wybrane strategie sektorowe na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym – w tym np. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Pamiętaj!

Najbardziej korzystne jest szczegółowe wykazanie komplementarności z jak największą liczbą dokumentów

---

Rozdział 3. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji

3.1. Okres realizacji LPR

Należy opisać horyzont czasowy wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji, z odniesieniem do zasad funduszy strukturalnych oraz okresów obowiązywania innych dokumentów programowych.

3.2. Przesłanki wyboru obszaru rewitalizacji oraz cele rewitalizacji Miasta

Rozdział ma na celu opisanie na jakiej podstawie zostaną sformułowane założenia dotyczące wyboru obszarów rewitalizacji. W rozdziale tym należy odnieść się do kryteriów określonych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, a także do możliwości wynikających z dokumentów dotyczących zagospodarowania przestrzennego Miasta.

3.3. Obszary rewitalizacji – zasięg geograficzny, uzasadnienie wyboru, przykładowe projekty, opis metodologii zastosowanej, mapka)

Rozdział ten jest najważniejszy w ramach całego Programu Rewitalizacji, gdyż ma na celu zdefiniowanie merytorycznych podstaw planowanych do realizacji procesów rewitalizacyjnych.

Rozdział ten ma udowodnić, na podstawie części opisowej oraz porównywalnych danych liczbowych, że obszary wskazane jako niezbędne do rewitalizacji, zostały wyznaczone na podstawie krytycznej analizy czynników.

3.3.1. Kryteria wyboru obszaru rewitalizacji – analiza wskaźnikowa i opisowa.

Jak wspomniano wcześniej, pod pojęciem obszaru rewitalizacji należy rozumieć ten obszar, który znajduje się w stanie kryzysowym.

Dla celów RPO WO 2007-2013 beneficjent powinien w dwojaki sposób podejść do tego zagadnienia.

Po pierwsze, obszarami, które nie wymagają szczegółowej analizy wskaźnikowej, jednakże przy założeniu, że nie będą na nich realizowane inwestycje w sferę mieszkaniową są następujące tereny miasta, które można w sposób czytelny wydzielić w przestrzeni:

- obszary **po-wojskowe i po-policyjne** – ograniczone do terenów byłych koszar oraz terenów byłych poligonów;
- obszary **po-przemysłowe** – obszary, na których w przeszłości była prowadzona wzmożona działalność gospodarcza;
- obszary **zabytkowych układów urbanistycznych** (wpisanych do rejestru zabytków), wymagających podjęcia niezbędnych działań na rzecz ożywienia takiego obszaru, np. na cele turystyczne;

które na skutek działań rewitalizacyjnych mogą zostać przystosowane do pełnienia funkcji gospodarczych lub społecznych (w tym rozwoju turystyki i rekreacji).

Ww. obszary mogą stanowić tzw. pod-obszary LPR, dla których w dalszej części zostaną sformułowane cele i działania w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Po drugie, władze miasta mogą zdefiniować inne obszary w granicach administracyjnych miasta, które **na podstawie obiektywnych wskaźników** zostaną wyznaczone do rewitalizacji.

Zaproponowana poniżej metodologia analizy wskaźnikowej może odnosić się do analizy ulic miasta (szczególnie dla mniejszych miast) lub większych, wyodrębnionych elementów przestrzeni (np. dzielnic). Analiza ta może być również przeprowadzona dla danego obszaru (dzielnicy) w porównaniu do pozostałej części miasta, lub dla całego miasta, w porównaniu dla danych całego województwa.

Miasto może zastosować inną metodę wyznaczenia obszarów rewitalizacji, jednakże musi ona zostać szczegółowo opisana w LPR, w celu uzasadnienia jej zastosowania. Opis tej metody zostanie poddany ocenie na etapie oceny technicznej.

Pamiętaj!

Nie wszystkie obszary kryzysowe wymagają przeprowadzenia analizy wskaźnikowej

METODOLOGIA WSKAŹNIKOWA WYZNACZENIA OBSZARÓW REWITALIZACJI.

Pamiętaj!

Dopuszczalne jest zastosowanie odmiennej od zaproponowanej metodologii wskaźnikowej, jednak w takim przypadku należy ją dokładnie opisać

1. Wybór wskaźników uzasadniających konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Ze względu na zapisy Rozporządzenia KE nr 1828/2006 z dnia 08 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006

Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, IZ zaproponowała następującą, analityczną metodologię wyznaczenia **obszarów rewitalizacji**.

Ze względu na dostępność danych statystycznych, niezbędnych do przeprowadzenia analizy proponuje się przeanalizowanie dla poszczególnych obszarów miasta (czy to na poziomie ulic, czy też na podstawie innego podziału administracyjnego miasta) wybranych spośród przykładowych wskaźników, odnoszących się do kryteriów wskazanych w ww. Rozporządzeniu, zamieszczonych w tabeli nr 3.

Tabela nr 3. Przykładowe wskaźniki

Lp.	Proponowany wskaźnik	Znaczenie wskaźnika	Odniesienie do kryterium wg Rozporządzenia 1828/2006
1.	W1 - wskaźnik pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności.	a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia
2.	W2 - wskaźnik pomocy społecznej z powodu ubóstwa	Liczba przypadków udzielenia pomocy społecznej z powodu ubóstwa na danym obszarze	a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia
3.	W3 – wskaźnik postępowania eksmisyjnego i eksmisja z lokali mieszkalnych	Ilość postępowań eksmisyjnych i eksmisji z lokali mieszkalnych, tj. łącznie toczące się w sądzie postępowania eksmisyjnego, orzeczone przez sąd eksmisje oraz eksmisje wykonane	a) wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia
4.	W4 - wskaźnik bezrobocia długotrwałego (1)	Udział długotrwanie bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	b) wysoka stopa długotrwałego bezrobocia
5.	W5 - wskaźnik depopulacji	Stopa przyrostu / ubytku rzeczywistego ludności wyrażona w procentach (%). Efekt ruchu naturalnego (urodzenia, zgony) oraz migracji definitywnych (wewnętrznych i zagranicznych) oraz czasowych.	c) niekorzystne trendy demograficzne
6.	W6 - wskaźnik starzenia się społeczeństwa	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	c) niekorzystne trendy demograficzne
7.	W7 - wskaźnik migracji	Różnica pomiędzy napływem a odpływem ludności	c) niekorzystne trendy demograficzne
8.	W8 - wskaźnik edukacji (młodzież nie kontynuująca nauki)	Osoby w wieku 18-24 lata z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, które nie kontynuują nauki i nie dokończają się, zarejestrowane w Urzędzie Pracy.	d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolarzacji

Lp.	Proponowany wskaźnik	Znaczenie wskaźnika	Odniesienie do kryterium wg Rozporządzenia 1828/2006
9.	W9 - wskaźnik wykształcenia osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	d) niski poziom wykształcenia, wyraźny deficyt kwalifikacji i wysoki wskaźnik przerywania skolaryzacji
10.	W10 - wskaźnik przestępczości i wykroczeń	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
11.	W11 - wskaźnik zagrożenia przestępczością	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. nieletnich	e) wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
12.	W12 - wskaźnik aktywności gospodarczej mieszkańców	Liczba właścicieli przedsiębiorstw zamieszkałych na danym obszarze	g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej
13.	W13 - wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób	g) niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej
14.	W14 – wskaźnik udziału ludności narodowości niepolskiej w ogólnej liczbie ludności	Mniejszości etniczne i narodowe zgodnie z ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Uchodźcy wg Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego (zgodnie z art. 13 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP)	h) wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców
15.	W15 – wskaźnik udziału cudzoziemców w ogólnej liczbie ludności	Liczba cudzoziemców na danym obszarze	h) wysoka liczba imigrantów, grup etnicznych i mniejszościowych lub uchodźców

Uwaga!

JST w celu dokonania analizy może zastosować inne wskaźniki, lub stosować inne nazwy dla wskaźników podanych w powyższej tabeli, lecz należy pamiętać o konieczności odniesienia się do co najmniej trzech kryteriów z Rozporządzenia 1828/2006

Władze miejskie, w zależności od dostępności danych, mogą zdecydować się na odniesienie do innych wskaźników opisujących kryteria wymienione w Rozporządzeniu 1828/2006, pamiętając jednak, że istnieje konieczność odniesienia się do **co najmniej 3 kryteriów**.

Zaproponowana metoda w sposób bardzo przejrzysty pozwala udowodnić, że wskazany do rewitalizacji przez władze miejskie oraz w toku konsultacji społecznych, obszar, rzeczywiście cechuje się wyjątkowo negatywnymi zjawiskami.

2. Opis metody analitycznej opartej o standaryzację wskaźników krok po kroku.

Krok 1. – zebranie bezwzględnych danych liczbowych dla wszystkich wskaźników w odniesieniu do wybranych porównywalnych obszarów (obszary swoim zasięgiem muszą opisywać całe miasto / gminę / region – w zależności w odniesieniu do jakiego obszaru jest prowadzona analiza);

Krok 2. – przyporządkowanie wszystkim obszarom liczby mieszkańców; *(należy pamiętać, że nie we wszystkich przypadkach wskaźniki odnoszą się do liczby mieszkańców, np. W11);*

Krok 3. – w celu ujednoczenia obliczeń nominalną wartość wskaźnika (np. 5 osób długotrwale bezrobotnych) należy odnieść do liczby mieszkańców danego obszaru (liczba mieszkańców ulicy);

Krok 4. – obliczenie średniej arytmetycznej dla ujednoczonych wskaźników (funkcja programu MS EXCEL – „ŚREDNIA”);

Krok 5. – obliczenie odchylenia standardowego dla poszczególnych wskaźników (funkcja programu MS EXCEL – „ODCH.STANDARD.POPUL”);

Krok 6. – standaryzacja wskaźników – w celu umożliwienia sumowania danych, wskaźniki podlegają standaryzacji. Polega to na odjęciu od wartości wskaźnika dla danego obszaru (obliczonej w kroku 3), średniej wartości dla całego miasta i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla całego miasta. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się **jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (jeden)**, co umożliwia ich logiczną interpretację i uprawnia do dodawania. Wskaźniki przybierają symbol W_s .

Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla całego miasta, i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary/ulice odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej dla całego miasta. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji społecznej, w których negatywne zjawiska społeczne w porównaniu ze średnią dla całego miasta odznaczają się mniejszym natężeniem.

Krok 7. – obliczenie sumarycznego wskaźnika degradacji – zsumowanie wystandaryzowanych wskaźników dla poszczególnych obszarów:

$$W_{SS} = W_{S1} + W_{S2} + \dots + W_{Sn},$$

gdzie: W_s – wskaźniki zestandaryzowane

n – liczba analizowanych wskaźników (odpowiadająca minimum 3 kryteriom z rozporządzenia)

Uwaga!

W przypadku wskaźników o charakterze „pozytywnym” – np. wskaźnik W13 dot. ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, należy uwzględnić go w obliczeniach i analizach ze znakiem „minus”, gdyż najwyższa wartość sumarycznego indeksu W_s oznacza obszar o najbardziej negatywnych cechach.

Przykładowy format zastosowania powyższej metodologii przedstawia **Tabela nr 4.**

Wymienione w tabeli nr 3 wskaźniki odwołują się bezpośrednio do cech charakteryzujących mieszkańców danego miasta. Jednak należy pamiętać, że kryteria opisane w Rozporządzeniu 1828/2006 wskazują również na możliwość analizy negatywnych zjawisk charakteryzujących przestrzeń miejską.

Przykładowe wskaźniki przedstawiono w tabeli nr 3b. W odniesieniu do tych wskaźników nie ma konieczności przeprowadzenia przedstawionej powyżej metody analitycznej, lecz należy wykazać nasilenie tych zjawisk w odniesieniu do **średniej dla całego miasta**.

Tabela nr 3b. Wskaźniki „przestrzenne” nie wymagające zastosowania metody analitycznej.

Lp.	Proponowany wskaźnik	Znaczenie wskaźnika	Odniesienie do kryterium wg Rozporządzenia 1828/2006
16.	W16 - Obszary wyłączone z użytkowania	Powierzchnia działek nie użytkowanych, tzw. odłogów miejskich w stosunku do danego obszaru lub ilość budynków zagrażających życiu i zdrowiu mieszkańców oraz ilość budynków wyłączonych z eksploatacji	f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska
17.	W17 – powierzchnia użytków rolnych nie będących w dobrej kulturze rolnej oraz pozostałe grunty w gospodarstwach rolnych	Powierzchnia użytków rolnych nie będących w dobrej kulturze rolnej obejmuje powierzchnię użytków rolnych uprzednio użytkowanych jako tereny rolnicze (tj. grunty orne, łąki trwałe, pastwiska trwałe, uprawy trwałe, ogrody przydomowe), a obecnie ze względów ekonomicznych, społecznych lub innych nie wykorzystanych już rolniczo. Pozostałe grunty w gospodarstwach rolnych to grunty pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchniami wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, powierzchnia terenów bagiennych oraz innych gruntów np.: torfowisk i zwirowni, nieużytków, powierzchnia dla rekreacji. Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię dawnych użytków rolnych, ale już nie użytkowaną rolniczo, gdy z informacji uzyskanych od użytkownika wynika, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego.	f) szczególnie wysoki stopień degradacji środowiska
19.	W18 - liczba lokali bez instalacji techniczno-sanitarnej	Udział budynków bez wodociągu / do ogólnej liczby budynków (w %)	i) porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego
20.	W19 - wskaźnik wydajności energetycznej budynków	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 / do ogólnej liczby budynków (w %)	j) niski poziom wydajności energetycznej budynków

Tabela nr 4. Przykładowa tablica obliczeń wskaźnika

Nazwa ulicy / obszaru	Liczba mieszkańców	Wskaźniki (liczby bezwzględne dla danego obszaru)			Wskaźniki ujednolicone (z uwzględnieniem liczby mieszkańców obszaru)			Wskaźniki standaryzowane			Sumaryczny wskaźnik degradacji*
		W1	W4	W10	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W10 /nazwa/	W _s 1	W _s 4	W _s 10	W _{ss}
1	2	3	4	5	6=3/2 *100	7=4/2 *100	8=5/2 *100	9 = (6-13) /16	10 = (7-14 /17)	11 = (8-15)/18	12 = 9+10+11
Piastowska	50	48	12	45	96,00	24,00	90,00	1,56	0,32	1,52	3,40
Opolska	100	30	10	55	30,00	10,00	55,00	-0,41	-0,23	0,56	-0,08
Wrocławska	236	56	18	100	23,73	7,63	42,37	-0,60	-0,33	0,22	-0,71
Sportowa	400	34	0	2	8,50	0,00	0,50	-1,05	-0,63	-0,93	-2,61
Górna	15	12	0	0	80,00	0,00	0,00	1,08	-0,63	-0,94	-0,49
Dworcowa	20	8	1	10	40,00	5,00	50,00	-0,11	-0,43	0,43	-0,12
Czujna	35	0	1	0	0,00	2,86	0,00	-1,30	-0,52	-0,94	-2,76
Korfantego	45	39	10	3	86,67	22,22	6,67	1,28	0,25	-0,76	0,77
Mickiewicza	500	320	0	4	64,00	0,00	0,80	0,60	-0,63	-0,92	-0,95
Kasztanowa	100	9	87	99	9,00	87,00	99,00	-1,04	2,83	1,76	3,56

* - w przypadku wskaźników, których większa wartość odzwierciedla lepszą sytuację (np. wskaźnik aktywności gospodarczej - W₁₃), przy obliczeniu należy zastosować znak „-”

	13	14	15
Średnia (funkcja: „ŚREDNIA” w MS EXCEL)	43,7895	15,8706	34,4340
	16	17	18
Odchylenie standard. (funkcja: „ODCH.STANDARD.POPUL” w MS EXCEL)	33,5621	25,1225	36,6194

Krok. 8. – Interpretacja wyników.

Jest to najważniejszy element opisywanej metodologii, gdyż na podstawie obiektywnych przesłanek pozwala stwierdzić, na których obszarach dominują zjawiska negatywne. W LPR nie ma obowiązku prezentować całego procesu ww. metodologii (powinna być jednak udostępniona do wglądu na życzenie Instytucji Zarządzającej), jednakże autorzy programu mają obowiązek zaprezentować w formie tabelarycznej wszystkie analizowane obszary (np. ulice) z podaniem wartości wystandaryzowanych wskaźników cząstkowych (W_{s1} do W_{sn}) oraz wskaźnika sumarycznego W_{ss} .

Ponieważ każdy ze wskaźników cząstkowych został zanalizowany w czterostopniowej skali degradacji, należy wskazać, czy dany obszar charakteryzuje się zjawiskami pozytywnymi czy też negatywnymi. Granicę rozróżniającą sytuację korzystną od sytuacji problemowej wyznacza **norma** tj. wartość 0. Interwał na poszczególnych poziomach w skali zostanie ustalony poprzez podzielenie przez 2 różnicy punktowej pomiędzy zerem a wartością minimalną oraz zerem a wartością maksymalną, jakie przyjmuje dany wskaźnik (**wartość minimalna i maksymalna muszą być zaokrąglone w górę do liczby całkowitej**). Proponuje się zaznaczenie w ramach każdego wskaźnika poszczególnych cech obszarów, w celu wizualizacji, które z nich charakteryzują się najbardziej negatywnymi cechami.

Im mniejsze natężenie problemów społecznych i lepsza sytuacja (mniejsza wartość wskaźnika), tym mniej intensywny kolor.

	- sytuacja bardzo zła – powyżej „wartość maksymalna / 2” (włącznie)
	- sytuacja zła – od 0 (włącznie) do „wartość maksymalna / 2
	- sytuacja dobra - „wartość minimalna / 2” (włącznie) do 0
	- sytuacja bardzo dobra - powyżej „wartość minimalna / 2”

Uwaga!

W przypadku otrzymania wyniku „0” cechę należy zaliczyć do sytuacji „złej”

Przykład (na podstawie danych z Tabeli nr 4).

Tabela nr 5. Proponowana tabelaryczna interpretacja wskaźników degradacji.

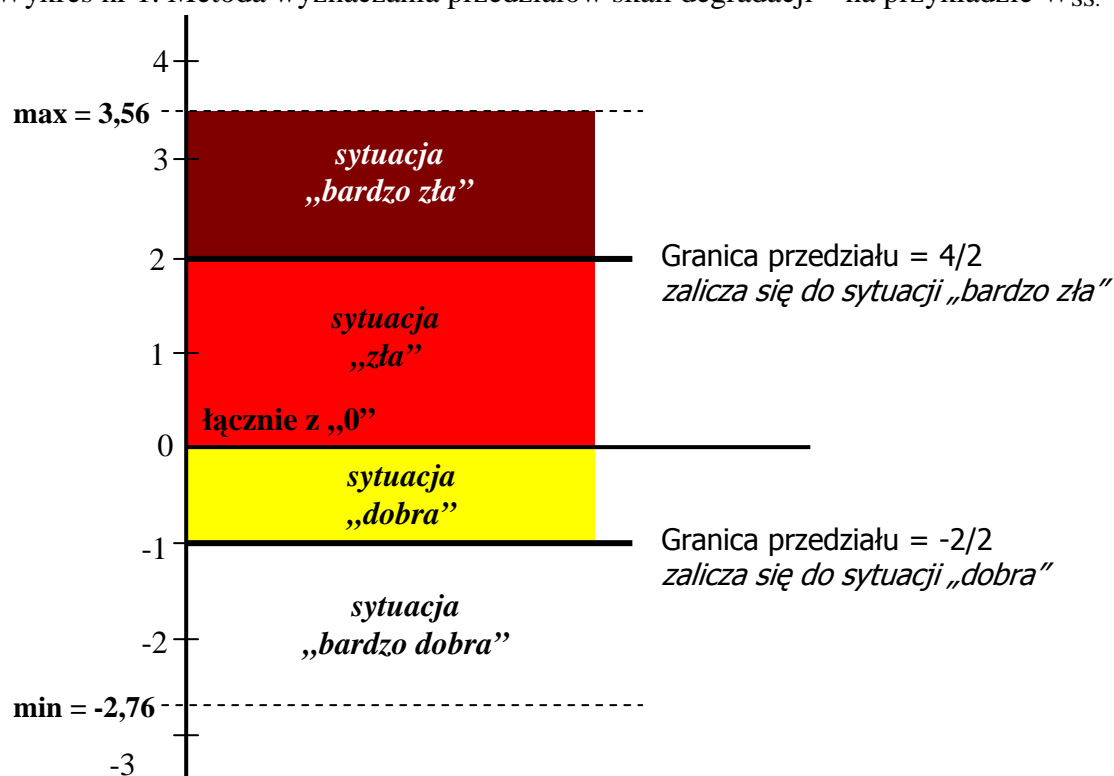
Nazwa ulicy / obszaru	Wskaźnik zestandaryzowane			Sumaryczny wskaźnik degradacji
	W_{s1} /nazwa/	W_{s4} /nazwa/	W_{s10} /nazwa/	W_{ss}
Piastowska	1,56	0,32	1,52	3,40
Opolska	-0,41	-0,23	0,56	-0,08
Wrocławska	-0,60	-0,33	0,22	-0,71
Sportowa	-1,05	-0,63	-0,93	-2,61

Nazwa ulicy / obszaru	Wskaźnik zestandaryzowane			Sumaryczny wskaźnik degradacji
	W _{S1} /nazwa/	W _{S4} /nazwa/	W _{S10} /nazwa/	W _{SS}
Górna	1,08	-0,63	-0,94	-0,49
Dworcowa	-0,11	-0,43	0,43	-0,12
Czujna	-1,30	-0,52	-0,94	-2,76
Korfantego	1,28	0,25	-0,76	0,77
Mickiewicza	0,60	-0,63	-0,92	-0,95
Kasztanowa	-1,04	2,83	1,76	3,56

Pomoc:

Wartość min.	- 1,30	- 0,63	- 0,94	- 2,76
Wartość maks.	1,56	2,83	1,76	3,56
Przedział „sytuacja zła”	0-1	0 – 1,5	0 – 1	0 – 2
Przedział „sytuacja dobra”	(-0,5) - 0	brak	brak	(-1) - 0

Wykres nr 1. Metoda wyznaczania przedziałów skali degradacji – na przykładzie W_{SS}.

Krok 9. – Mieszkalnictwo.

W przypadku, gdy na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji (krok od 1 do 8) beneficjent będzie chciał realizować projekty z zakresu mieszkalnictwa, będzie musiał dodatkowo udowodnić, iż np. dane ulice spełniają kryteria oraz wartości referencyjne podane w tabeli nr 6.

Biorąc pod uwagę Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa, IZ zaproponowała następującą metodologię wyznaczenia **obszarów rewitalizacji w ramach mieszkalnictwa (za pomocą wskaźników)**.

Tabela nr 6. Tabela kryteriów i wskaźników oraz wartości referencyjne wskaźników dla województwa opolskiego uzgodnione z Komisją Europejską

L.p	Nazwa wskaźnika	Kryterium	Wartości referencyjne przyjęte przez KE	Wartość dla obszarów objętych wsparciem	Rekomendowane źródła danych dla beneficjentów
W1	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności*.	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	55	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Ośrodek Pomocy Społecznej
W2	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym**.	Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	4,1	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Urząd Statystyczny / Powiatowy Urząd Pracy
W3	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	31,2	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Komenda Policji
W4	Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. nieletnich***.		23,6	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Komenda Policji
W5	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób.	Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	8,9	Odchylenie poniżej wartości referencyjnej	Urząd Statystyczny
W6	Udział budynków bez wodociągu /do ogólnej liczby budynków (w%)*****.	Porównywalnie niższy poziom wartości zasobu mieszkaniowego	1,8	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Dane administracyjne
W7	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 / do ogólnej liczby budynków (w%).		91,2	Odchylenie powyżej wartości referencyjnej	Dane administracyjne

*Osoby, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64 poz. 593, z późn. zm.) są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

**Stopę bezrobocia długotrwałego rozumie się jako stosunek liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59, mężczyźni 18-64)

***Ilość czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, przy czym za nieletniego uważa się osobę, która w chwili popełnienia czynu miała ukończone 13 lat, ale nie ukończyła 17 lat.

****Budynek wyposażony w wodociąg – budynek, w którym wszystkie, bądź niektóre mieszkania posiadają kran z wodą bieżącą (bez względu na to czy jest to zimna czy ciepła woda), lub jest on poza mieszkaniem ale wewnątrz tego budynku np. w korytarzu. Według długości przewodów rozdzielczych doprowadzających wodę od źródła (ujęcia wody) do budynku różni się instalację jako: - siećową urządzenie lokalne.

Lista powyższych wskaźników w ujęciu regionalnym (województwa) oraz ich wartości referencyjne zostały uzgodnione z Komisją Europejską. Wartości referencyjne pochodzą ze statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny, Rocznik statystyczny województwa – dane za rok 2006 i Narodowy Spis Powszechny – dane z roku 2002) oraz statystyk policyjnych (baza danych TEMIDA – dane za rok 2006). Wartość referencyjna

jest stała i nie będzie podlegać corocznej aktualizacji. Niemniej jednak nie wyklucza się możliwości aktualizacji przedmiotowych Wytycznych w zakresie wartości referencyjnych w ramach przeglądu strategicznego⁴ dokumentów programowych, w tym Regionalnych Programów Operacyjnych.

Uwaga!

*JST podczas dokonywania analizy musi pamiętać o konieczności odniesienia się do **co najmniej trzech** kryteriów wskazanych przez KE (Tabela nr 6) oraz ujętych w Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie programowania działań dotyczących mieszkalnictwa.*

Przykładowy format zastosowania powyższej metodologii przedstawia **Tabela nr 7 oraz 8.**

---

⁴ Przegląd programów operacyjnych zgodnie z art. 33 Rozporządzenia 1083/2006.

Tabela nr 7. Przykładowa tablica obliczeń wskaźnika w ramach mieszkalnictwa (odniesienie do ulic)

Nazwa ulicy / obszaru	Liczba mieszkańców (w tys.)	Liczba osób nieletnich	Ogólna liczba budynków	Wartości bezwzględne cech wskaźnikowych dla danego obszaru			Wskaźniki ujednolicone			Wskaźnik zgodnie z wartością referencyjną		
				W1 Liczba osób korzystających z zasiłków	W4 Czyny karalne osób nieletnich	W6 Budynki bez wodociągu	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W6 /nazwa/	W _s 1	W _s 4	W _s 6
1	2	3	4	5	6	7	8=5/2	9=6/3	10=7/4 *100	> 55	> 23,66	> 1,8%
Piastowska	0,05	0,01	5	10	1	2	200,00	100,00	40,00	+	+	+
Opolska	0,10	0,02	10	20	5	4	200,00	250,00	40,00	+	+	+
Wrocławska	0,25	0,05	20	50	20	5	200,00	400,00	25,00	+	+	+
Sportowa	0,40	0,08	30	45	10	12	112,50	125,00	40,00	+	+	+
Górna	0,015	0,001	2	0	0	0	0,00	0,00	0,00	-	-	+
Dworcowa	0,02	0,003	6	4	1	1	200,00	333,33	16,67	+	+	+
Czujna	0,04	0,005	12	5	0	3	125,00	0,00	25,00	+	-	+
Korfantego	0,04	0,01	10	15	4	1	375,00	400,00	10,00	+	+	+
Mickiewicza	0,50	0,20	60	20	10	2	40,00	50,00	3,33	-	+	+
Kasztanowa	0,10	0,02	9	10	2	1	100,00	100,00	11,11	+	+	+
RAZEM	1,515	0,399	164	179	53	31						

Tabela nr 8. Przykładowa tablica obliczeń wskaźnika w ramach mieszkalnictwa (odniesienie do średniej na danym obszarze)

Nazwa ulicy / obszaru	Liczba mieszkańców (w tys.)	Liczba osób nieletnich (w tys.)	Ogólna liczba budynków	Wartości bezwzględne cech wskaźnikowych dla danego obszaru			Wskaźniki ujednolicone		
				W1	W4	W6	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W6 /nazwa/
1	2	3	4	5	6	7	8=5/2	9=6/3	10=7/4 *100
Piastowska	0,05	0,01	5	10	1	2	200,00	100,00	40,00
Opolska	0,10	0,02	10	20	5	4	200,00	250,00	40,00
Wrocławska	0,25	0,05	20	50	20	5	200,00	400,00	25,00
Sportowa	0,40	0,08	30	45	10	12	112,50	125,00	40,00
Górna	0,015	0,001	2	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Dworcowa	0,02	0,003	6	4	1	1	200,00	333,33	16,67
Czujna	0,04	0,005	12	5	0	3	125,00	0,00	25,00
Korfantego	0,04	0,01	10	15	4	1	375,00	400,00	10,00
Mickiewicza	0,50	0,20	60	20	10	2	40,00	50,00	3,33
Kasztanowa	0,10	0,02	9	10	2	1	100,00	100,00	11,11
RAZEM	1,515	0,399		179	53	31			
							11	12	13
Średnia (funkcja: „ŚREDNIA” w MS EXCEL)							155,25	175,83	21,11
							14	15	16
Wskaźnik zgodnie z wartością referencyjną							W1 > 55	W4 > 23,66	W6 > 1,8%

Krok. 10. – Interpretacja wyników dotyczących tkanki mieszkaniowej.

Ponieważ każdy ze wskaźników ujednoczonych osiąga pewne wartości dla obszarów objętych wsparciem należy wskazać, czy odchylenie występuje powyżej, czy też poniżej wartości referencyjnej, co pozwoli ocenić kwalifikowalność danego obszaru do wsparcia. Proponuje się zaznaczenie w ramach każdego wskaźnika poszczególnych cech obszarów, w celu wizualizacji, które z nich spełniają wymagane kryteria a które nie kwalifikują się do wsparcia.

	- osiągnięta wartość spełnia wymagane kryteria (odchylenie <u>powyżej wartości referencyjnej</u>. Natomiast w przypadku „liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób” – odchylenie <u>poniżej wartości referencyjnej</u>)
	- osiągnięta wartość nie spełnia wymaganego kryterium (odchylenie <u>poniżej wartości referencyjnej</u>. Natomiast w przypadku „liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób” – odchylenie <u>powyżej wartości referencyjnej</u>)

Uwaga!

Wartość wskaźnika zaokrąglamy „do góry” do dwóch miejsc po przecinku.

Przykład (na podstawie danych z Tabeli nr 7).

Tabela nr 9. Proponowana tabelaryczna interpretacja wskaźników.

Nazwa ulicy / obszaru	Wskaźniki ujednoczone		
	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W6 /nazwa/
Piastowska	200,00	100,00	40,00
Opolska	200,00	250,00	40,00
Wrocławska	200,00	400,00	25,00
Sportowa	112,50	125,00	40,00
Górna	0,00	0,00	0,00
Dworcowa	200,00	333,33	16,67
Czujna	125,00	0,00	25,00
Korfantego	375,00	400,00	10,00

Nazwa ulicy / obszaru	Wskaźniki ujednoczone		
	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W6 /nazwa/
Mickiewicza	40,00	50,00	3,33
Kasztanowa	100,00	100,00	11,11

Przykład (na podstawie danych z Tabeli nr 8).

Tabela nr 10. Proponowana tabelaryczna interpretacja wskaźników.

	Średnia wartość wskaźników dla całego obszaru		
	W1 /nazwa/	W4 /nazwa/	W6 /nazwa/
Obszar (w skład danego obszaru wchodzi 10 ulic)	155,25	175,83	21,11

3.3.2. Wnioski z przeprowadzonej analizy.

W punkcie tym należy jednoznacznie stwierdzić, które obszary miasta (dzielnice, ulice, kwartały itp.) w oparciu o powyższą analizę opisową (dla terenów po-wojskowych, po-przemysłowych i centrów historycznych) oraz wskaźnikową (dla pozostałych obszarów miasta w oparciu o metodologię obliczenia wskaźnika W_{SS}) wykazują cechy, które predysponują je do rewitalizacji. W tym miejscu należy jedynie wymienić te obszary, gdyż szczegółowy ich opis zostanie zawarty w dalszej części LPR (rozdział 3.3.4.).

Nie można jednoznacznie stwierdzić, które z ww. przedziałów należy wziąć pod uwagę tworząc mapę obszarów rewitalizowanych. Stopień uzasadnienia wyboru obszarów rewitalizowanych w oparciu o przedstawione dane będzie natomiast podlegał ocenie merytorycznej, stąd też należy zadbać, aby interpretacja wyników i wnioski były jak najbardziej szczegółowe. Należy na obszar Miasta spojrzeć w sposób całościowy, tzn. na podstawie analizy wykazać się powinno całe, możliwe do wydzielenia w przestrzeni miejskiej i łatwo definiowalne obszary, na których **dominują zjawiska negatywne**. Oznacza to, że np. na obszarze rewitalizowanym mogą być również ulice/podobszary, które samodzielnie nie wyróżniają się zjawiskami negatywnymi, jednak wokół nich (np. w całej dzielnicy) dominują zjawiska negatywne, które bezpośrednio lub pośrednio negatywnie wpływają na te ulice/podobszary w sposób negatywny.

Przykłady:

1. Ulica, przy której są położone budynki jednorodzinne, ogródki działkowe i tereny inwestycyjne sama w sobie nie jest obszarem kryzysowym, jednak w jej bezpośrednim otoczeniu znajdują się ulice, na których zjawiska kryzysowe dominują i zarazem wpływają one negatywnie np. na chęć inwestowania w okolicy. W takim przypadku ulicę

„pozytywną” również można włączyć do obszaru rewitalizowanego.

- 2. Dla małych miejscowości, w stosunku do których można udowodnić, że zjawiska negatywne są nasilone (obejmują np. obszary zamieszkałe przez większą część populacji) lecz nie da się wyodrębnić tych części miasta, w których one dominują, a dodatkowo część miasta stanowi historyczny układ urbanistyczny wymagający prac renowacyjnych, można opracować Lokalny Program Rewitalizacji obejmujący całe miasto.*
- 3. Z analizy wynika, że na powiązonym funkcjonalnie obszarze negatywne zjawiska dominują w obrębie ulic, na których zamieszkuje 80 % mieszkańców tego obszaru. Można przyjąć, że cały ten obszar należy zaliczyć do obszarów kryzysowych.*

Należy podkreślić, iż w strukturach miasta można wyodrębnić kilka obszarów rewitalizacji lub jeden obszar (np. po-wojskowy) obejmujący kilka niepowiązanych ze sobą geograficznie elementów przestrzeni. W takim przypadku jednak należy przedstawić wnioski z analizy dla całego obszaru.

W celu wykazania stanu kryzysowego w mieście, można odnieść wartości analizowanych wskaźników do wartości charakteryzujących całe województwo opolskie.

3.3.3. Graficzne zaprezentowanie obszarów rewitalizacji.

W celu uwidocznienia zasięgu geograficznego obszarów rewitalizacji, w treści LPR, lub jako załącznik, należy zamieścić mapę miasta z wyraźnie zaznaczonymi i nazwanymi obszarami rewitalizacji. W miarę możliwości mapa ta powinna zawierać również nazwy ważniejszych ulic miasta.

W tym miejscu można zamieścić również dokumentację zdjęciową obrazującą stany kryzysowe zidentyfikowane na obszarach rewitalizacji.

3.3.4. Opis poszczególnych obszarów rewitalizacji.

Dla każdego obszaru rewitalizacji należy sporządzić analizę, która w odniesieniu do przeprowadzonej oceny pozwoli wskazać na najważniejsze cechy obszarów wskazanych do rewitalizacji, a także pozwoli na określenie podstawowych zadań, które będą realizowane w ramach LPR.

W celu ułatwienia prac nad opracowaniem LPR i jego późniejszą oceną proponuje się zastosowanie następującej struktury dot. opisu poszczególnych „Obszarów”. Poniższą tabelę należy zastosować odrębnie dla każdego wyodrębnionego w granicach miasta obszaru rewitalizacji.

I. Nazwa Obszaru	<i>Charakterystyczna nazwa obszaru rewitalizacji (np. Stare miasto)</i>
II. Zasięg geograficzny obszaru	<i>Należy wskazać granice obszaru (np. ulice, cieki wodne itp.)</i>
III. Charakterystyka obszaru	
<i>Należy dokonać opisu obszaru wskazując na charakterystyczne elementy zagospodarowania terenu, elementy warte podkreślenia, podstawowe zasoby i walory, których wykorzystanie będzie kluczowe dla rozwoju miasta; w pkt. tym należy również podać liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji</i>	
IV. Wiodące funkcje obszaru	<i>Należy wymienić, jakie funkcje są dominujące w opisywanym obszarze (np. handlowa, usługowa, mieszkaniowa, przemysłowa, turystyczna, administracyjna)</i>
V. Podstawowe cechy obszaru <nazwa> wskazujące na realizację kryteriów wyboru obszaru rewitalizacji	
<i>Należy szczegółowo opisać, z odwołaniem do elementów wcześniejszej analizy, dlaczego opisywany obszar wymaga rewitalizacji, należy wskazać, które cechy obszaru (zjawiska negatywne) decydują o tym, że w porównaniu do otoczenia, wskazany obszar wymaga przeprowadzenia kompleksowych działań rewitalizacyjnych; należy również wskazać, czy dla obszaru opracowany został MPZP; w kontekście zadań mieszkaniowych należy szczegółowo opisać stan budynków mieszkalnych z odniesieniem do efektywności energetycznej. Ponadto w przypadku wzięcia pod uwagę inwestycje w tkankę mieszkaniową, należy również opisać w tym miejscu, iż np. dane ulice/dzielnice spełniają kryteria oraz wartości referencyjne uzgodnione z KE i tym samym wykazują występowanie zjawisk negatywnych.</i>	
VI. Podstawowe cele działań rewitalizacyjnych w obszarze <nazwa>	<i>Należy wskazać na cele strategiczne niezbędne do osiągnięcia na obszarze rewitalizacji</i>
VII. Rewitalizacja w sferze przestrzennej	
Problemy w sferze przestrzennej	<i>Specyficzne problemy charakterystyczne dla obszaru rewitalizacji w odniesieniu do elementów poddanych analizie w rozdziale 1.1. LPR</i>
Cele w sferze przestrzennej	<i>Należy wskazać na cele bezpośrednio powiązane z ww. problemami</i>
Planowane działania rewitalizacyjne w sferze przestrzennej	<i>Na etapie opracowywania LPR Miasto dokona identyfikacji zadań inwestycyjnych na podstawie szerokich konsultacji społecznych; w pkt. tym należy się odnieść do tych zidentyfikowanych inwestycji, które będą miały rzeczywisty wpływ na osiągnięcie ww. celów</i>
VIII. Rewitalizacja w sferze gospodarczej	
Problemy w sferze gospodarczej	<i>Specyficzne problemy charakterystyczne dla obszaru rewitalizacji w odniesieniu do elementów poddanych analizie w rozdziale 1.2. LPR</i>
Cele w sferze gospodarczej	<i>Należy wskazać na cele bezpośrednio powiązane z ww. problemami</i>
Planowane działania rewitalizacyjne w sferze gospodarczej	<i>Na etapie opracowywania LPR Miasto dokona identyfikacji zadań inwestycyjnych na podstawie szerokich konsultacji społecznych; w pkt. tym należy się odnieść do tych zidentyfikowanych inwestycji, które będą miały rzeczywisty wpływ na osiągnięcie ww. celów; należy zwrócić tu szczególną uwagę na rozwój MSP, ale także inicjatyw władz publicznych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości (w tym działania nie-inwestycyjne), w tym stref inwestycyjnych, inkubatorów przedsiębiorczości, punktów doradczych itp.</i>
IX. Rewitalizacja w sferze społecznej	
Problemy w sferze społecznej	<i>Specyficzne problemy charakterystyczne dla obszaru rewitalizacji w odniesieniu do elementów poddanych analizie w rozdziale 1.3. LPR</i>

Cele w sferze społecznej	<i>Należy wskazać na cele bezpośrednio powiązane z ww. problemami</i>
Planowane działania rewitalizacyjne w sferze społecznej	<i>Na etapie opracowywania LPR Miasto dokona identyfikacji zadań inwestycyjnych na podstawie szerokich konsultacji społecznych; w pkt. tym należy się odnieść do tych zidentyfikowanych inwestycji, które będą miały rzeczywisty wpływ na osiągnięcie ww. celów; należy zwrócić tu szczególną uwagę na funkcjonowanie publicznych instytucji pro-społecznych, turystycznych, kulturowych, administracji, a także na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców; ważnym elementem tej analizy jest nawiązanie do funkcjonowania organizacji pozarządowych, w szczególności promujących społeczeństwo obywatelskie; należy również odnieść się do przedsięwzięć „miękkich” uzupełniających przedsięwzięcia inwestycyjne, które mogą być finansowane z innych źródeł poza RPO WO 2007-2013, np. PO Kapitał Ludzki</i>
X. UPROSZCZONE KARTY PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ W OBSZARZE <nazwa>	
<p><i>Podczas konsultacji LPR należy dokonać identyfikacji potencjalnych zadań inwestycyjnych, przewidzianych do realizacji przez różne podmioty, mogące decydować o sukcesie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Zadania te nie muszą obejmować jedynie inicjatyw publicznych lub tych mogących otrzymać dofinansowanie z RPO WO 2007-2013, lecz powinny obejmować również inicjatywy innych podmiotów, które realizować będą ww. cele; poniższe krótkie opisy projektów wskazują pożądane kierunki rozwoju i najważniejsze inicjatywy, które powinny być zrealizowane w najbliższych latach;</i></p> <p><i>Warunkiem skorzystania ze środków RPO WO 2007-2013 będzie umieszczenie danego zadania inwestycyjnego w wykazie projektów, jego umiejscowienie w obszarze rewitalizacji i uzyskanie od władz miejskich potwierdzenia zgodności projektu z Lokalnym Programem Rewitalizacji, który to dokument będzie załączany do wniosku o dofinansowanie.</i></p> <p><i>Przykładowa karta zgłoszenia projektu do Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi Załącznik nr 3 do niniejszych wytycznych.</i></p>	
NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA:	<i>Tytuł projektu jasno identyfikujący jego tematykę</i>
Inwestor:	<i>Nazwa podmiotu odpowiedzialnego za realizację projektu</i>
Zakres rzeczowy / proponowane wskaźniki osiągnięcia celu	<i>Należy krótko opisać, czego będzie dotyczyć projekt oraz wymienić szacunkowe wskaźniki produktu i rezultatu <np. wskazać ile ha zostanie poddanych rewitalizacji, ile osób zostanie objętych procesami rewitalizacji></i>
Uzasadnienie realizacji inwestycji	<i>Należy krótko opisać, jakie problemy zostaną rozwiązane na skutek realizacji projektu, oraz do jakich odbiorców zostanie on skierowany</i>
Okres realizacji (łącznie z opracowaniem dokumentacji)	<i><mm.rrrr – mm.rrrr></i>
Przewidywany łączny koszt inwestycji	<i>Należy podać całkowity koszt inwestycji w zł</i>
Przewidywane źródła finansowania	<i>Należy wskazać przewidywany % udział w finansowaniu zadania poszczególnych źródeł finansowania</i>

Pamiętaj!

Beneficjent do wniosku o dofinansowanie nie będzie załączał treści LPR lecz potwierdzenie Miasta (Prezydenta, Burmistrza lub osoby upoważnionej) o zgodności projektu z zapisami LPR

Rozdział 4. Plan finansowy i hierarchizacja zadań przewidzianych do realizacji

W rozdziale tym należy uwzględnić następujące elementy:

- opis możliwości finansowych zrealizowania opisanych w rozdziale 3 inwestycji, z uwzględnieniem zewnętrznych źródeł finansowania;
- opis czynników, od których uzależniony będzie wybór zadań do realizacji;
- określenia kryteriów hierarchizacji zadań inwestycyjnych;
- tabelę finansowania zadań ułożonych zgodnie z zaproponowaną hierarchią;
- opis wskaźników, które świadczyć będą o osiaganiu celów LPR (nie jest wymagane podawanie wartości bazowych i docelowych wskaźników).

Rozdział 5. System wdrażania LPR

W rozdziale tym należy wykazać co najmniej:

- jaki podmiot na poziomie samorządu miejskiego będzie odpowiedzialny za wdrażanie programu oraz monitorowanie postępów jego realizacji w oparciu o wskaźniki opisane w rozdziale 4;
- system obiegu informacji oraz środków finansowych w instytucji/komórce odpowiedzialnej za zarządzanie programem, jak również w ramach partnerstwa (szczególny nacisk należy położyć na określenie zasad współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi);
- obowiązki beneficjentów związane z przygotowaniem i realizacją projektów;
- system potwierdzania zgodności projektu z celami LPR – dla ułatwienia weryfikacji projektów przez Instytucję Zarządzającą proponuje się wprowadzenie dokumentu potwierdzającego przez Samorząd Miejski realizację przez projekt celów LPR i umiejscowienie na obszarze rewitalizowanym. W przypadku zapisania takiego mechanizmu załącznikiem do wniosku aplikacyjnego będzie dokument wystawiony przez upoważnionego przedstawiciela samorządu miejskiego.

Rozdział 6. Zasady monitorowania, oceny, komunikacji społecznej oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

6.1. System monitorowania i oceny LPR

System monitorowania oraz oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji stanowi kluczowy element gwarantujący jego powodzenie w dłuższej perspektywie czasu. Dlatego też szczególny nacisk zostanie położony na ocenę staranności i racjonalności przygotowania tego systemu. W ramach systemu monitorowania i oceny programu powinny zostać przygotowane również procedury postępowania w sytuacji wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu programu i sposoby ich naprawy w celu zapewnienia osiągnięcia wyznaczonych celów i zaplanowanych rezultatów. Należy pamiętać, że monitorowanie i ocena LPR jest procesem ciągłym i rozpoczyna się już od momentu jego uruchomienia.

W rozdziale tym należy opisać co najmniej:

- częstotliwość i zasady monitoringu;

- zasady dokonywania zmian w LPR;
- wzór sprawozdania z monitoringu;
- zasady i częstotliwość przedkładania sprawozdań Radzie.

6.2. System komunikacji społecznej LPR

W rozdziale tym należy opisać:

- planowane działania na rzecz rozpowszechnienia informacji o LPR oraz pozyskania opinii publicznej, w tym zasady komunikacji społecznej, narzędzia wykorzystywane do rozpowszechniania informacji o LPR;
- partnerstwo (działania na rzecz pozyskania partnerów instytucjonalnych - banki, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe itd., działania na rzecz pozyskania inwestorów prywatnych - właściciele budynków czynszowych, wspólnoty mieszkaniowe, deweloperzy, TBS itd.);
- opis już pozyskanych partnerów oraz ich doświadczenia pod kątem realizacji założeń programu, stopień zaangażowania władz lokalnych / regionalnych w realizację programu, podpisane umowy z partnerami (właścicielami, operatorem, inwestorami);
- opis konsultacji społecznych przeprowadzonych na etapie opracowania programu – należy pamiętać, że udział mieszkańców w procesie opracowywania LPR jest zagadnieniem bardzo ważnym; projekt LPR, przed jego zatwierdzeniem powinien zostać udostępniony opinii publicznej (co najmniej poprzez umieszczenie na stronie internetowej UM), która ma prawo wnieść do niego swoje uwagi; uwagi te powinny być rozpatrzone przez zespół opracowujący dokument.

6.3. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem, dla którego zgodnie z polskim prawem może być wymagane przeprowadzenie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o który mowa w art. 57 (ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko), organ opracowujący projekt dokumentu stwierdzi, że wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i że realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko.

Rekomenduje się przedstawienie w treści LPR odniesienia do ww. dokumentu poprzez przedstawienia streszczenia w języku niespecjalistycznym.

ROZDZIAŁ 7. Powiązanie oceny merytorycznej Lokalnych Programów Rewitalizacji z oceną projektów aplikujących o finansowe wsparcie w ramach działania 6.1.

W odniesieniu do poprzednich rozdziałów wiemy, iż rzetelne dokonanie wyboru obszarów rewitalizacji jest bardzo istotne ze względu na fakt, iż w całym okresie programowania nie będzie możliwości rozszerzenia, ani zawężenia raz wyznaczonych w LPR obszarów. Dlatego IZ podjęła decyzję o powiązaniu oceny merytorycznej LPR z oceną projektów wnioskujących o finansowe wsparcie w ramach działania 6.1.

Powiązanie o którym mowa powyżej będzie polegało na sporządzeniu listy (stanowi ona załącznik nr 4 do niniejszych wytycznych) z dodatkową ilością punktów, które doliczone zostaną do projektów zgłaszanych przez poszczególne miasta (z listy 15 miast) w ramach ich LPR. Szczegółowy opis całego procesu powiązania oceny merytorycznej z oceną projektów wygląda następująco:

1. Jako ostatni etap oceny merytorycznej każdego LPR dokonać przeliczenia ilości uzyskanych punktów.
2. Ilość uzyskanych punktów pomnożyć przez wagę 3 oraz podzielić przez 100.
3. Uzyskana ilość punktów będzie stanowić dodatkowe punkty na ocenie merytorycznej dla projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach działania 6.1. Określenie ww. punktów nastąpi wg przykładu poniżej:

$$\text{ilość uzyskanych punktów przez LPR na ocenie merytorycznej} * 3 (\text{waga}) / 100 \\ = \text{ilość dodatkowych punktów dla projektów}$$

np. LPR uzyskał 50 pkt., każdy projekt będący rozwinięciem tegoż LPR otrzyma dodatkowo na ocenie merytorycznej 1,50 pkt. ($50*3/100=1,50$).

4. W przypadku 5 miast (których LPR nie będą poddane ocenie merytorycznej), jako dodatkową ilość punktów należy przyjąć liczbę punktów uzyskaną przez najwyżej oceniony LPR.

